

MAZSIHISZ Vallási Bíróságának (Bét Din) állásfoglalása a Margit-hídnál talált, - esetlegesen nem zsidó - holtak csontjainak zsidó temetőben való eltemetésével kapcsolatban

A budapesti Margit-híd felújításakor emberi csontokra bukkantak a vízben. E csontok vizsgálata kimutatta, hogy egy részük golyónyomokat visel, s így erősen valószínű, hogy a vészidőszak során a Dunába lőtt zsidók csontjait találták meg. Más részük azonban nem visel látható golyónyomokat, így nem tudható, hogy ezek zsidó vagy nem zsidó halottak csontjai.

A Margit-hídnál talált, esetlegesen nem zsidó holtak csontjainak zsidó temetőben való eltemetésének kérdésére a MAZSIHISZ Bét Din-jének állásfoglalása a következő:

Már az ősidőktől fogva elkülönítették a zsidók a halottaikat a nemzsidó halottaktól. Ezen elkülönítés része volt a saját temető fenntartása. Erre számtalan forrás utal:

1., Eliezer Jehuda Waldenburg Cic Eliezer c. könyvnek 16. fejezet 36. paragrafusában írja:

בכל תפוצות ישראל מעולם הי' להם לבני ישראל בית קברות מיוחד

Izrael minden diaszpórájában mindig is volt elkülönített zsidó temető.

2., Jechiel Jákov Weinberg Szöridé És c. könyve II. kötet 104. fejezetében írja:

שבבית עלמין של נכרים זה קבורים כמה ישראלים שנקברו שם קודם שעשו בית קברות מיוחד לישראלים

...E nemzsidó temetőben eltemettek néhány zsidót, mielőtt létrehoztak volna egy külön zsidó temetőt.

Értelemszerűen zsidót a zsidó temetőbe kell eltemetni. Eltemethető-e azonban nem zsidó a zsidó temetőbe? A válasz általánosságban az, hogy nem. A Talmud Gittin traktátus 61a lapján áll:

וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל, מפני דרכי שלום

... és eltemetik a nemzsidó halottakat a zsidó halottakkal együtt a békesség végett.

Rási kommentárjában egyértelművé teszi a „zsidó halottakkal” kitételt:

לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל

/Arról szól e szöveg, hogy/ Nem a zsidó temetőbe /temetik őket/, hanem, hogy foglalkoznak velük, ha meggyilkolva találják őket a zsidókkal együtt.

A Sulchán Áruach Jore Déá traktátus 377. fejezet 1. paragrafusa így szól:

קבורים מתי עובדי כוכבים ומנחמים אבליהם, מפני דרכי שלום

Eltemetik a nemzsidó halottakat, és vigasztalják gyászolóikat a békesség végett.

Cím: 1075, Budapest, Síp utca 12. E-mail: rabbitestulet@mazsihisz.hu

הרב שמואל צבי רדנטי, ונשיא למועצת הרבנות -- הרב שמחה ישראל פרייכר, רב הראשי של הונגריה -- הרב אריאל דרווש

מועצת הרבנות הראשית להונגריה --- לשכת הרבנות בודפשט

בית דין צדק המועצת הרבנות הראשית להונגריה

Itt már a „zsidó halottakkal együtt” kitétel hiányzik, láthatólag elfogadva Rási döntését.

Maimonides Misne Tora c. könyve Hilchot Meláchim traktátus 10. fejezet 12. haláchájában így ír:

אפילו העכו"ם צוו חכמים לבקר חוליהם, ולקבור מתיהם עם מתי ישראל, ולפרנס ענייהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום

A nemzsidókra vonatkozólag elrendelték a bölcsek, hogy látogassuk a betegeiket, temessük el halottaikat a zsidókkal együtt, támogassuk a szegényeiket a zsidókkal együtt a békeesség végett.

A Rámbám szövegéből megengedhetőnek tűnik az együttes temetés, hiszen nem veszi figyelembe Rási döntvényét írásában.

Jelen esetben azonban felkelti figyelmünket Rási döntésének egy szegmense, mely a Margit-hídnál talált, a Dunába lőtt emberek kapcsán félreérthetetlen: „ha meggyilkolva találják őket”. A Dunába lőtt zsidókat kétségtelenül meggyilkolták. Az ő csontjaikhoz keveredett más halottak csontjai a kérdéses zsidó, vagy nemzsidó csontok. Ezeket az esetlegesen nemzsidó halottakat a meggyilkoltakkal együtt találták meg.

Erre az eshetőségre vonatkozik Joel Sirkes, a Bach kommentárja a Tur, Jore Déa 151. fejezetéhez:

דאם מצאם הרוגים עם ישראל יכול לקבור מתיהם בקברי ישראל ואף על גב דאין ספק שאין קוברין גוי אצל ישראל דאפילו ישראל רשע אין קוברין אצל צדיק כל שכן גוי אצל ישראל וכדכתב הר"ן סוף פרק הניזקין מכל מקום יכול הוא לקבור מתי גוים עם מתי ישראל בחצר אחד מפני דרכי שלום

...ha meggyilkolva találják őket zsidó halottakkal együtt, eltemethetők a nemzsidó holtak a zsidó temetőbe, annak ellenére, hogy nem kérdőjelezzük meg a Rán döntvényét..., ám ez esetben eltemethető a nem zsidó a zsidóval egy temetőbe.

A mai modern kommentátorok is egyetértenek abban, hogy az általános szabálytól el lehet térni olyan tömegkatasztrófa esetén, mikor a zsidó és nem zsidó testrészek úgy összekeveredtek, hogy nem lehet identifikálni őket, s a testrészek eltemethetők a zsidó temetőben.

Nem lehet kérdéses, hogy a Soá alatt történt gyilkosságok tömeges katasztrófának minősíthetők.

Összefoglalva:

Általánosságban kijelenthető, hogy nem temetnek el zsidó temetőbe nem zsidó halottakat, ám a történelem által előidézett különleges élethelyzetekre azonban különleges szabályok vonatkoznak. A bölcs decisorok megadták a lehetőséget, hogy az erőszakos halált haltak esetében, kivételt tegyünk, és a nemzsidó (annál inkább a nem egyértelműen megállapíthatóan zsidó) halottak a zsidó halottakkal együtt nyugodjanak a zsidó temetőben.

Budapest, 5776, Ádár I. 9. - 2016. február 18.

Darvas István rabbi
a vallási bíróság tagja

dr. Frölich Róbert főrabbi
Országos Főrabbi

Radnóti Zoltán rabbi
Rabbitestület elnöke

Cím: 1075, Budapest, Síp utca 12. E-mail: rabbitestulet@mazsihisz.hu

הרב שמואל צבי רדנóטי, ונשיא למועצת הרבנות -- הרב שמוחה ישראל פרייכר, רב הראשי של הונגריה -- הרב אריאל דרווש

מועצת הרבנות הראשית להונגריה --- לשכת הרבנות בודפשט